

внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у майбутнє (1994-2019 рр.). 2019 р. С. 103-105.

2. Соляник К.Є. Муніципальна реформа в Україні як вимога часу. Державотворення. *Вісник центральної виборчої комісії*. Вип. № 2 (29). 2014 р. С. 80-84.

3. Іваненко Г. Конституційна модель правової держави: шляхи її удосконалення та реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.13. Одеса, 2002. 18 с.

4. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. *Політичні інститути та процеси. Політичні дослідження*. Вип. № 1. 2021 р. С. 22-40.

5. Шаповал Н.В. Муніципальна реформа в сучасній Україні: конституційно правовий аналіз: дис. на здобуття ступеня кандидата юрид. наук за спец.: 12.00.02 «конституційне право; муніципальне право». Київ: НАУ, 2021. 234 с.

6. Рекомендації стосовно формування політики з питань Плану відновлення місцевого самоврядування від наслідків війни. м. Страсбург, 30 червня 2022 року CEGG/PAD(2022)3.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-31>

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ САНКЦІЙ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ТВАРИННОГО СВІТУ

Волченко Михайло Вікторович

аспірант кафедри публічного та міжнародного права

Юридичного інституту

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

м. Київ, Україна

Мірою відповідальності, що застосовується до осіб, які вчиняють проступки в галузі тваринного світу України, є адміністративні санкції, оскільки санкція (лат. *sanction* – неперушна постанова) є складовою частиною норми права, у якій містяться вказівка на міру відповідальності за порушення приписів диспозиції норми [1].

Адміністративні санкції виявляються через систему заходів покарання, що застосовується повноважним публічним органом (посадовою особою) до суб'єкта адміністративного проступку. Отже, саме в застосуванні

адміністративних стягнень до осіб, які вчинили протиправні дії або бездіяльність в галузі тваринного світу і виявляється сутність адміністративної відповідальності в ній.

І. І. Веремеєнко визначає санкцію як елемент норми права, встановленої державою для її охорони, і, що вказує на ті міри державного примусу, які застосовуються до правопорушників диспозиції норми з метою виправлення та перевиховання його та інших осіб у дусі виконання законів, поваги до правил суспільного співіснування, а також попередження нових правопорушень [2, с. 19].

Певні автори розглядають санкцію лише як зазначення засобів примусу, спрямованих на забезпечення виконання правових норм. Інші трактують санкцію значно ширше, тобто як настання усіх негативних наслідків для особи, яка порушила норму права [3, с. 178].

У будь-якому разі застосування санкції ставиться в залежність від належного виконання правової норми. Тобто всі доходять висновку, з яким неможливо не погодитися, що санкція має місце лише в разі порушення чи неналежного дотримання правової норми.

Саме за цією особливістю серед різноманітних примусових заходів виокремлюється «санкція». Санкція як негативна реакція держави на порушення правової норми виникає лише за наявності протиправної поведінки або неналежного виконання загальнозвстановлених правил. Натомість державний примус реалізується в багатьох формах, що охоплюють і санкції. Тож, не обмежуючись лише санкціями, примус може бути задіяний не тільки внаслідок порушення правової норми як відповідна реакція уповноважених органів, а й унаслідок виникнення певних обставин, що загрожують або можуть загрожувати суспільним відносинам.

Водночас поняття «санкція» й «адміністративне стягнення» дещо різняться між собою [4, с. 153].

Статтею 23 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначено, що адміністративне стягнення є мірою відповідальності й застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративний проступок, у дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових проступків як самим правопорушником, так й іншими особами.

Водночас адміністративним стягненням, на думку В. Б. Авер'янова, є визначена в законі міра покарання у виді певних несприятливих заходів морального, матеріального або фізичного характеру, яка застосовується щодо суб'єкта адміністративного проступку за його протиправне діяння.

Отже, наведені дефініції адміністративного стягнення в Кодексі України про адміністративні правопорушення та науковців мають однакове бачення того, що адміністративні стягнення мають репресивний, виховний та запобіжний характер, оскільки адміністративними стягненнями є

несприятливі юридичні наслідки у виді покарання за шкоду, що завдана вчиненням проступку певним суспільним відносинам, зокрема громадській безпеці, власності, природним ресурсам, встановленому порядку управління та іншим суспільним відносинам.

Крім того, в адміністративних стягненнях знаходить своє пряме вираження моральний осуд скоєного (наприклад, попередження) або матеріальний вплив на правопорушника (наприклад, штраф), або обмеження його особистої свободи (наприклад, адміністративний арешт). У всіх випадках неприпустиме приниження людської гідності фізичних осіб, а також нанесення шкоди діловій репутації юридичної особи [5, с. 152].

Разом з тим, щодо питання розмежування категорій «санкція» й «адміністративне стягнення» ми поділяємо думку А. В. Матіоса, який зазначає, що особливість заходів адміністративного стягнення полягає в тому, що вони мають яскраво виражений «санкційний характер». Він зауважує, що адміністративне стягнення завжди ґрунтується на санкції, тобто адміністративній санкції – структурній частині правової норми, що закріплює можливість застосування державного примусу, у тому числі накладення на правопорушника адміністративного стягнення, і встановлює його вид та межі. У свою чергу, стягнення – реакція компетентного органу у відповідь на скоєний проступок шляхом застосування (реалізації) адміністративної санкції в конкретних правовідносинах [6, с. 13].

Кодексом України про адміністративні правопорушення визначено види адміністративних стягнень, які застосовуються за вчинення адміністративних правопорушень, зокрема: попередження; штраф; оплатне вилучення предмета, що став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного проступку; конфіскація: предмета, що став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного проступку; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного проступку; позбавлення спеціального права, наданого даному громадянинуві (права керування транспортними засобами, права полювання); громадські роботи; виправні роботи; адміністративний арешт; адміністративне видворення за межі України (щодо іноземців та осіб без громадянства). Зазначений перелік розміщує адміністративні стягнення від менш суворих до більш суворих.

Разом з тим за вчинення адміністративних проступків до неповнолітніх від шістнадцяти до вісімнадцяти років відповідно до ст. 24-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення можуть бути застосовані такі заходи впливу, як зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення в потерпілого; застереження; догана або сувора догана; передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за його згодою, а також окремим громадянам на їх прохання.

На відміну від адміністративних стягнень, що застосовуються до фізичних осіб, заходи адміністративної відповідальності щодо юридичних осіб є більш різноманітнішими, і, залежно від змісту цих заходів, їх можна поділити на:

- заходи майнового характеру (фінансові санкції, конфіскація майна, вилучення прибутку (доходу) або інших незаконно отриманих сум);
- заходи, пов'язані з обмеженням дієздатності юридичних осіб (зупинення дії або анулювання ліцензії на здійснення певного виду діяльності, наданої юридичній особі, обмеження права здійснення певних видів діяльності);
- заходи організаційного характеру (примусова реорганізація юридичної особи, ліквідація юридичної особи) [7, с. 491].

Отже, здійснивши аналіз санкцій, що застосовуються за проступки у галузі тваринного світу України, ми дійшли висновку, що за такі проступки накладаються переважно заходи майнового характеру: попередження, штрафи, конфіскація; заходи особистого характеру – позбавлення спеціального права полювання та заходи, пов'язані з обмеженням дієздатності юридичних осіб: зупинення дії або анулювання ліцензії (дозволу) на здійснення певного виду діяльності, наданої юридичній особі.

Водночас таких заходів адміністративної відповідальності, що застосовуються до юридичних осіб та мають організаційний характер, як примусова реорганізація юридичної особи та ліквідація юридичної особи, за проступки у галузі тваринного світу України не виявлено.

Література:

1. Термінологічний словник. URL: Система ЛІГА: ЗАКОН.
2. Веремеєнко І. І. Адміністративно-правові санкції. М. : Юридическа література, 1975. 180 с.
3. Пиголкин А. С. Норми советского социалистического права и их структура. Вопросы общей теории советского права. М., 1960. 200 с.
4. Пивовар І. В. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про культурну спадщину України : дис. ... кандидата юрид. наук : спец. 12.00.07. Київ, 2010. 281 с.
5. Шкарупа В. К. Адміністративне право України : конспект лекцій / [В. К. Шкарупа, М. В. Коваль, О. П. Савчук та ін.]. Ірпінь : Нац. акад. ДПС України, 2005. 248 с.
6. Матіос А. В. Адміністративна відповідальність посадових осіб у сфері державного управління : автореф. дис. ... кандидата юр. наук : спец. 12.00.07 “Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право”. К. : Ін-т законодавства ВР України, 2006. 19 с.

7. Про затвердження Комплексної програми паспортизації об'єктів культурної спадщини на 2003-2010 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 09.09.2002 № 1330. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-287-9-32>

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ІМПІЧМЕНТУ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Гук Олена Русланівна

студентка III курсу

Навчально-наукового інституту права

Національного університету водного господарства

та природокористування

м. Рівне, Україна

Проблема відповідальності органів державної влади та вищих посадових осіб набуває особливої актуальності у наш час, оскільки вони є гарантами прав і свобод людини, захисниками найважливіших життєвих цінностей людини і громадянина та держави в цілому. Грунтовного аналізу потребує дослідження феномена імпічменту як заходу позбавлення повноважень вищих посадових осіб за скоєння ними державної зради чи інших злочинів. Зарубіжна практика свідчить, що імпічмент через складну процедуру його проведення і підстави ініціювання, по суті, застосовується дуже рідко і не досягає свого результату.

Імпічмент – це особливий порядок реалізації відповідальності вищих посадових осіб у низці зарубіжних країн. У деяких державах із республіканською формою правління його, насамперед, передбачають для глави держави – президента – на випадок вчинення ним державної зради або замаху на конституцію (у США в порядку імпічменту формально можуть бути судимі всі цивільні службовці). Процедура імпічменту різна. Класичною є схема, передбачена Конституцією США 1787 р. – нижня палата парламенту формулює і висуває обвинувачення, а верхня розглядає й ухвалює рішення як суд. За іншою схемою право висувати обвинувачення належить парламенту, а остаточне рішення ухвалює один із вищих судів (Конституційний суд у Німеччині, Італії, Болгарії, Верховний суд у Португалії, Фінляндії, Румунії, Висока палата правосуддя у Франції). Покарання не може йти далі відсторонення від посади, однак, як правило, обумовлюється, що посадова особа, відсторонена від посади в порядку